

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Cautela Confessarii Pro Foro Sacramentali Occasione
Decretorum S. M. Alex. VII. Innoc. XI. Et Alexandri VIII. ...**

Matthaeucci, Augustín

Francofurti Ad Moenum, 1711

Cap. VIII. Dilexio proximi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40684

quirens, & peccatoris circumstantias, & peccati, quibus prudenter intelligat, quale debeat ei prebere consilium, & cuiusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad salvandum aegrotum.

23. Quæritur, an, cum Parochus, vel alius Sacerdos novit ex Confessione Sacramentali aliquos laborare impedimento dirimente possit eos non conjugere?

Resp. Negativè; nam non potest extra Confessionem uti scientia in Confessione habita, ne Confessio reddatur odiosa, & onerosa, ipsiusque sigillum frangat; ideò debet penitentem intra Confessionem monere, ne contrahat, & quatenus nolit desistere, eum non potest absolvere: sed extra, nec admonere illum potest, nec assistentiam negare.

Dicitur in Confessione, quia, si id noverit extra Confessionem, etiam si impedimentum occultum sit, non debet assistere, etiam si publicè petat: ratio est, quia non debet assistere matrimonio invalido, sed valido, ne contrahentes maneat in perpetuò damnationis statu: debetque eos fortiter hortari, ne contrahant; & dum verbis non proficiat, dicat: *ego vos non copurabo*; & interim examen impedimenti ad Episcopum remittat, ad quem in foro externo spectat super eo cognoscere, *cap. ex literis de consang. & affin.*

CAPUT VIII.

Prop. X. & XI. ab Innoc. XI. &c.

Dilectio proximi.

1. PROP. 10. Non tenemur proximum diligere actu interno, & formali.

PROP. 11. Præcepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos.

Notet Confessarius de fide esse dati præceptum charitatis erga proximum, ex illo Matth. 22. *dilige proximum tuum sicut te ipsum*. Et Joan. 1. cap. 4. *si quis dixerit, quia diligo Deum, & fratrem suum oderit, mendax est*. Ex quibus patet, duo præcepta erga proximum esse imposita, unum affirmativum, negativum alterum: negativum, de non habendo odio ipsum, seu de non volendo ipsi malum, aut de non concipiendo tristitiam de bonis ipsius, aut lætitiã de malo, obligat semper, & pro semper, sicut cætera præcepta negativa; affirmativum autem, de volendo ipsi bonum, vel de gaudento, aut complacendo in bono ipsius, vel de beneficiendo ipsi per actus misericordie spiritualis, vel corporalis (addentes dilectioni internæ opus externum erga proximum, & executionem ipsius internæ dilectionis, & propterea dictos dilectionem externam ipsius: sicut impletio mandatorum Dei dicitur ipsius dilectio virtualis, sed effectiva, hoc est, effectus internæ dilectionis) obligat non pro semper, sed in particularibus casibus.

Nec Authores propositionis negant dari præceptum charitatis erga proximum, sed dicunt eidem satisfieri per solos actus externos beneficentiæ, & misericordie, ut Tambur. in Decal. lib. 1. cap. 1. in princ. quod falsum dixit Innoc. in decreto.

Et ideò contra eos, & ad instructionem Confessarii nonnulla, quæ possunt ipsi esse ad praxim utilia circa proximi dile-

dilectionem, & odium inimici, ex charitatis Theologicae præcepto diligendi, hic necesse est adicere.

2. Sed prius observandum, quod charitas Theologica, alia est actualis, habitualis altera: ista, est habitus supernaturalis per se à Deo infusus, quo inclinamur ad Deum super omnia diligendum propter se, & suam bonitatem, ut fide cognoscitur; vide D. Thomam 2.2. qu. 25. art. 12. Illa verò est actus voluntatis, quo quis, supposita cognitione fidei, Deum super omnia diligit propter se, & suam bonitatem, vel nos ipsos, & proximum propter Deum.

Item, quod objectum formale charitatis est divina bonitas propter se amanda; objectum verò materiale, primum est ipse Deus, & secundarium quidquid amari potest propter Deum, hoc est, quidquid placet Deo, ut amemus.

Item, quod est ordo in objectis diligendis ex charitate, & in bonis, quæ sunt desideranda personis, quas ex charitate tenemur diligere, ex D. Thoma cit.

3. Item, quod tria sunt bonorum genera, quæ, vel nobis ipsis, vel alteri, quem amamus, velle possumus; primum, continet bona spiritualia, gloriam, gratiam, & virtutes: secundum, bona corporalia, vitam, & sanctorum corporis: & tertium, bona externa, famam, honorem, & divitias; ordine itaque charitatis quisque super omnia debet 1. Deum diligere, qui est in se infinite bonus, & principium beatitudinis, ac bonorum omnium. 2. Se ipsum secundum bona spiritualia, volendo sibi beatitudinem, gratiam, &c. 3. Proximum

Marthaucti Cantela Confessi.

secundum eadem, desiderando ipsi beatitudinem, gratiam, &c. 4. Se ipsum secundum bona corporis, volendo sibi sanitatem, & vitam. 5. Proximum secundum eadem ipsa bona sanitatis, & vite; tandem se ipsum, & proximum secundum bona externa, eadem prius sibi, & postea proximo volendo.

4. Quæritur, quinam nomine proximi in hac materia intelligatur?

Resp. Homines, qui sunt per se capaces beatitudinis æternæ, sive sint iusti, sive fideles, sive infideles, sive amici, sive inimici: omnes enim isti, dum in hac vita degunt, sunt capaces bonorum supernaturalium, & esse possunt participes beatitudinis supernaturalis, quam per opera bona supernaturalia possunt mereri, eamque illis velle quisque potest.

Etiã Corpus nostrum, quod est infra nos, possumus amare amore charitatis, quia licet non per se, per accidens tamen est capax beatitudinis, secundum scilicet beatitudinis fructum, & effectum, dotem videlicet, ex beatitudine animæ in corpus redundantem, ex D. Thoma cit. art. 5. ad 2. propterea amore charitatis amari posse sonat.

5. Quæritur, an, ut satisfaciamus præcepto charitatis de diligendo proximo, debeamus ipsum amare actu interno amoris supernaturalis, an verò eisdem satisfaciamus, si amemus ipsum amore naturali?

Resp. Debemus ipsum amare amore supernaturali, nam præceptum de diligendo proximo datum hominibus est supernaturale; cujus existentiam cognoscimus per fidem supernaturalem, ut patet ex allegatis testimoniis Sacrae Scripturae, & ex

(Q9)

& ex

& ex hoc alio r. ejusdem Joan. 4. hoc mandatum habemus à Deo, ut qui diligit Deum, diligat & fratrem suum: nulli autem præcepto supernaturali, seu obligationi ordinis superioris satisfacimus per actum naturalem, & ordinis inferioris, propter improportionem inter ea; & oppositum asserere, idem est ac negare præcepta supernaturalia, & cum Pelagio auxilia gratiæ, quæ necessaria sunt ad operandum supernaturaliter; & ut oportet, ex Trid. sess. 6. can. 3.

6. Sed, unde potest colligi, quod dilectio proximi sit supernaturalis?

Resp. Vide dicta cap. 5. num. 1 r. arguitur, quod actu supernaturali diligatur, eum diligitur prævia cognitione fidei (qua cognoscitur, quod sit capax, & particeps æternæ beatitudinis, & cæterorum bonorum supernaturalium) eique omnia hæc, & cætera, quia ad ipsam conducunt, & quia Deo placet, ut sic diligatur, volumus.

7. Sed quaeritur, quanam bona debemus proximo velle, ut perfectæ charitatis dilectione eum diligamus?

Resp. Debemus ei gratiam, & gloriam æternam optare, sive bonum æternum simpliciter: denique reliqua bona in ordine ad illud bonum.

II. Erga ipsum tenemur habere non modò benevolentiam, sed etiam beneficentiam; nam debemus diligere non solum verbo, & lingua, sed opere, & veritate, ita ut quantum in nobis est, tempore, & loco opportunis, proximo benefaciamus, & à statu miseriæ sublevemus, aliàs ficta esset dilectio, quæ, ubi vera est, otiosa non est, sed efficax: qua externa dile-

ctio ad internam sequitur, quia probatio dilectionis exhibitio est operis.

III. Tenemur non gaudere de malo proximi, nec tristari de bono.

IV. Tenemur proximum, quantum in nobis est, & fructus speratur, tempore, & loco opportunis, ex lege charitatis, instructione, monitione, precibus, lachrymis, ubi ejus salus spiritualis periclitatur à via erroris, & peccati removere, eique opem ferre.

V. Tanta est hæc obligatio, ut quilibet paratus esse debeat, vitam temporalem pro salute spirituali proximi ponere, si ita res exigeret: sic, si puer V. G. sit moriturus sine baptismo, nisi à me ministraretur, teneor illum baptizare, etiam cum vitæ meæ periculo: & deceptum ab hæreticis in articulo mortis, teneor instruere de veritate catholica, si possum, etiam cum vitæ discrimine; nam magis à nobis est diligenda vita spiritualis proximi, & quantum ad salutem animæ, quàm proprium corpus. D. Thomas 2. 2. qn. 26. art. 5.

8. Sed quaeritur, an ad implendum præceptum de diligendo proximo sufficiat, quod ametur Deus directè, an etiam debeat amari proximus ex motivo charitatis expressè, & formaliter?

Resp. Aliqui dixerunt sufficere, quòd Deus expressè ametur, nam amor Dei est implicitè amor proximi, quatenus est talis naturæ, ut determinet nos ad amandum proximum, & succurrendum ipsi; sed hæc opinio non subsistit; nam si talis dilectio sufficeret, non deberent assignari duo præcepta distincta; unum amandi Deum, alterum amandi proximum, sed sufficeret præceptum amandi Deum;

Deum; propterea, ut obligationi satisfiat, debemus amare proximum, & eidem bonum velle, quia placet Deo summo bono, ut ametur, quod est ipsum amare ex motivo charitatis, eumque diligere amore interno distincto ab amore, quo amatur Deus.

9. Sed quaeritur, pro quo tempore teneatur proximum tali explicito amore per se diligere?

Resp. I. In casibus, in quibus teneatur ipsi per opera misericordiae spiritualis, vel corporalis succurrere, 2. Dum tentatione pulsamur ad eum odio habendum, aut ei invidendum, quam superare non possumus, nisi per actum amoris erga ipsum; toties enim peccatur contra charitatem, de quo viti timoratae conscientiae se acculant.

De praecepto diligendi inimicos, inter Catholicos dubitari non debet, cum aperte loquatur Scriptura: *diligite inimicos vestros*, Matth. 5. Sed quoniam forte Confessarius, pro quo scribo, per defectum sufficientis notitiae, nequit negligentem instruere, ideo super obligatione diligendi inimicum, ei sequentia paro.

10. Quaeritur, ex quibus colligatur, quod quis inimicum ex charitate non diligat?

Resp. I. Si ei grave malum vellet, quatenus ipsi malum est; hoc enim proprie est odium inimicitiae, seu personae: quo personae, quae nobis displicet, tale malum volumus. II. Si offensa ab inimico recepta ex animo ei non condonetur, seu quis eam vindicare velit, & propterea moveatur ad optandum, & faciendum ipsi malum, quia malum est. III. si re-

missionem offensae ex corde factam, proximis, & ipsi praesertim inimico, notam non facit; nam ex lege charitatis obligamur nulli esse scandalo, vel non praebere occasionem proximo, qua ipse peccet, quod contingere optimè potest, si inimico hunc condonandi animum non ostendamus; quoniam ipse perdurabit in inimicitia, cujus nos potissima causa jam essemus. IV. si signa communia dilectionis, amicitiae, & honoris, ex more patriae, & omnibus communia dergemus, sed de his in particulari.

11. Quaeritur, an peccet mortaliter, qui inimicum non salutat?

Resp. Sed prius nota: omissionem salutationis non esse per se signum odii, inimicitiae, & contemptus, excitans non salutatum ad odio habendum non salutantem; cum ex lege charitatis non teneamur salutare omnes nobis obvios; nam plures in salutos relinquimus, quos nec odio habemus, nec contemnimus; ex circumstantiis tamen signum odii, & contemptus esse potest. Ideo mortaliter peccat contra charitatem, si antea illum consuevit salutare, & tunc salutationem omittit, etiam si nullus alius videat; quia salutationis subtractio inter viros, quibus est debita, injuria est, & in eorum contemptum cedit; maxime, si ad ipsum spectet salutare primum, vel quia est inferior, vel quia ipse alium offendit, & prius laesit.

Item, si concurrentibus pluribus, inter quos est inimicus, ceteros saluter, excepto inimico; vel, eum praeter omissionem salutationis, torvis oculis, ultra solitum, aspiciat, insoliteve fastu pileum capiti comprimat, quia sic fo-

mitem odio sine dubio præbet, & majorem iram inimici erga se concitat: in casu præter peccatum contra charitatem per omissionem salutationis, peccat, etiam peccato commissionis per scandalum, contra eandem charitatem, de necessitate cum numero personarum, quas scandalizavit, in Confessione explicando.

Item, si inimicum salutantem non refalutet, eo modo, quo ex consuetudine Patriæ salutabat ante inimicitiam; nam tunc ommissio salutationis non modò inurbanitati tribuitur, sed ex odio provenit, & estimatur notabilis contemptus salutantis.

Item, si prævideat ex sua salutatione posse cum inimico reconciliari, quamvis priùs non fuisset solitus salutare, & non salutet, quia tunc censetur nolle reconciliari. DD. excusant Superiorem, & Prælatum, qui causa justæ correctionis, seu in pœnam justam criminis commissi, judicat prudenter esse refalutationem differendam.

12. Dubitatur, an possint absolvi *V. G.* duo Religiosi, qui causa cujusdam præterita rixa se intra septa domestica non salutant, si antea, dum non erant inimici se invicem salutare consueverunt?

Resp. Negativè; nam etiam scandalum & sibi ipsis, & cæteris Religiosis præbent, & ex odio, ac ex contemptu, vel in vindictam moventur ad sibi denegandum signum dilectionis, & honoris: & propterea injuriam unus alteri irrogat.

13. Queritur, an peccet contra præceptum charitatis de diligendo inimicum,

qui distribuens bona communitatis, vel elemosynam tribuens omnibus incolas oppidi, vel accedentibus, inimicum excludit?

Resp. Affirmativè; ratio est, quia licet elemosynam elargiri, & tua bona non tenearis distribuere, tamen si distribuas, & inimicum excludas, id est manifestum signum odii; quod si bona communitatis distribuantur, cum inimicus habeat jus ad illa, dum ipsum expellis, & eum odisse, & ulterius peccare contra justitiam distributivam convinceris.

Excipitur *R. Judex*, aut Prælatum, qui reum, vel subditum excludit in pœnam delicti; sed delictum debet esse publicum, aliàs scandalum non decet.

II. Si beneficium pro omnibus non sufficiat, ita ut aliqui, tam amici, quam inimici sint excludendi, quia hujusmodi exclusio non est signum inimicitie, cum excludantur alii, quinon sunt inimici.

14. Sed queritur, an quis teneatur sub mortali pro inimicis orare?

Resp. Distinguendus est in oratione duplex fructus: alter generalis, particularis alius; de oratione quoad fructum generalem omnes totius Orbis justiparticipant; super quo, ut Confessarius valeat pœnitentes instruere,

Notet, quod de fide credenda est *Sanctorum Communio*, prout Symbolum exprimit: quæ est quædam specialis communicatio justorum in orationibus, suffragiis, & bonis operibus, sic, ut quia sunt membra ejusdem corporis Ecclesiæ, dum unus orat, non tantum pro se orat, sed pro omnibus: dum alter laborat in via virtutis, non tantum sibi, sed & cæ-

teris

teris laboret; sicut pedes, dum ambulat, pro toto corpore ambulat; dum manus laborant, pro ceteris membris operantur. In Domino bene constituta omnia sunt communia, agri, pecunia, suppellex, nobilitas: frater unus ad negotiationem pergit, Soror manibus operatur: altera familiam regit: commune tamen est lucrum, propter conjunctionem, quam inter se habent propinquitatis; ita in Familia, & Christi Ecclesia, Fratres sumus, & quidquid boni agimus in commune, redundat lucrum spirituale; dum tu hic Romæ jejunas, alter in Indiis orat, ego in missionibus apud Turcas occupor, alius propriam substantiam pauperibus distribuit, &c. tu de meis missionariis laboribus, ego de tuo jejunio, de alterius elemosyna fructum percipio; quidquid agis, meum est, quidquid ego, tuum, participatione: modo ad dubium.

Resp. Affirmativè, quoad fructum generalem; idè peccaret mortaliter, si dum orat, eum à tali fructu excluderet; nec est necesse, quòd dum orat, habeat positivam intentionem communicandi talem fructum, sed sufficit virtualis, & implicita, quam habet, dum orat; modo non habeat expressam intentionem excludendi inimicum à fructu generali: quare, ut peccet, debet orare cum ista expressa intentione excludendi inimicum.

Cum autem ei non vult communicare particularem fructum, videtur non peccare, cum ex præcepto charitatis teneatur exhibere inimicis signa dilectionis, & beneficia omnibus communia, particularia verò non, cum hoc sic tantum

sub consilio; verum judicarem peccare, si orando pro omnibus incolis unius Civitatis, vel Religiosis unius Conventus, fructum particularem hosti non communicaret; nam videtur hoc pertinere ad livorem vindictæ D. Thom. cit. qu. 25. art. 9. item si non sit animo paratus ad orandum pro inimicis, etià in particulari in casu necessitatis, & cum egeant: de qua preparatione datur præceptum charitatis.

Quaritur, an peccet, qui inimicum non alloquitur?

Resp. Sicut supra num. 11. de salutatione.

15. Quaritur, an possit absolvi Pater nolens admittere ad colloquium filium, eique veniam peccati ignoscere recusans, ex quo contra ipsius voluntatem, & cum familia dedecore, se indigno, & valde inaequali matrimonio copulaverit.

Resp. Resolvunt DD. posse Patrem in pœnam delicti, & ad aliorum filiorum cautelam, reconciliationem filio ad tempus negare. Praxis autem Confessarii debet esse, I. ut Consideret, an Pater ex odio, aut iracundia erga filium procedat, an solum istam castigationem filii, & familiae honorem, & aliorum cautelam intendat: II. Ut pœna, quæ delinquenti irrogatur, non excedat mensuram delicti; & idè in perpetuum non potest filio reconciliationem denegare, sed tantum ad tale tempus differre, quòd prudenter judicatur conveniens ad filii castigationem, & alios fines intentos assequendos; hinc absolvere eum non debet, si per tempus notabile iudicio prudentis taxandum, & ultra id, quòd prudentia dicat, reconciliationem dif-

(Q9) 3

ferre

ferre velit, aut, si filio malum desideret, eique indigenti nolit succurrere: neve sit ad hoc paratus.

16. Quæritur, an teneamur sub mortali inimico veniam petenti, injuriam, & offensam remittere?

Resp. Affirmativè, quantum ad odium, & culpam in nos commissam, ne erga ipsum in nobis detur actus odii: quem ex charitate tenemur, etiam erga non petentem, deponere, eique signa dilectionis ostendere, juxta conditionem personæ.

17. Sed quæritur, an teneamur condonare satisfactionem, & penam pecuniariam justam, quam licitè possumus coram Judice exigere?

Resp. Negativè plures resolvunt, modo satisfactio ab Judice justè taxanda, necessaria sit pro reparando proprio honore, ac damno familia; nec tunc quis vult offendentem malum, quia ipsi malum est absolutè, (nam sic odio haberet,) sed optat, quòd Judex offensorem puniat juxta leges, & mensuram delicti, ne crimina impunita maneant: in quo per se non apparet esse peccatum, sed potius actus bonus, zelus justitiam juxta ordinem divinæ Providentiæ, quæ ideo instituit Judices, ne crimina maneant sine pœna; dicitur per se, quia per accidens potest peccatum contingere, tum ob periculum, ut quis gaudeat de malo proximi: tum ob animum desiderandi vindictam: tum ob notabile damnum, quod deberet familia illius, cui ea pœna optatur, sentire; ideo Confessarius cum his cautè procedet. Vide Layman. lib. 2. tract. 3. cap. 4. num. 5. Dela Cruz in Decalog. 1. pr.cept. art. 3. de charit. num. 3.

18. Quæritur, quid agendum Confessario cum penitente, qui inter se accusando exponit: Pater: quoties video Petrum, à quo fui graviter offensus, toties mihi sanguis in venis ebullit: exprior me coram eo trepidare, immò & expallescere, & cupere eum non videre, vel, ut longè discedat?

Resp. Interroget, an videns hostem procellerit per actus voluntatis ad desiderandum ipsi malum, vel ad tristitiam de bonis illius, aut complacentiam de malo: quod malum optaverit, & de quo sibi complacuerit; an ei tunc denegaverit communia signa dilectionis, salutationem, locutionem, &c. & dum affirmet, peccasse judicet; non verò, si neget; nam illi tunc sunt motus naturales necessarii sequentes ex præsentia objecti apprehensivi, ut sibi molesti; & non actus voluntarii de malo alterius. Tambur. in decal. lib. 5. cap. 2. §. 3. num. 1.

19. Quæritur, quid agendum sit Confessario cum penitente, qui se accusat, se odio habuisse inimicum?

Resp. Interroget: quot oderit; à quanto tempore: si alias sit super eo confessus: quare odium non deposuerit, & an de præsentia sit cum hoste reconciliatus: & quatenus neget, absolvi non potest: quoties ei, & coram quibus negaverit signa communia dilectionis: quoties ei malum optaverit; tristatus sit de bonis ipsius, & lætitiâ de malo conceperit; quod malum ipsi desideraverit, an in bonis animæ, an vitæ, vel famæ, an in bonis temporalibus, quæ sunt differentiæ explicandæ in interno actu odii, sive odium sit tristitia de prosperis, aut complacentia, & desiderium de adversis.

20. *Quaritur, an peccet mortaliter contra charitatem Religiosus, qui toties gaudet, quoties à Superiore Frater N. corripitur. Et magis, quando coram aliis Religiosis event, & mortificationibus castigatur, idque eidem desiderat?*

Resp. Affirmativè; nam certè eum odio habet, & ex affectu vindictæ (nulli personæ private licitæ) movetur ad grave malum ipsi desiderandum, & gaudendum de malo Fratris; nam leve malum non reputatur confusio, & bonæ opinionis amissio, quæ ex similibus reprehensionibus, & castigationibus punitis obvenit; propterea Confessarius eum non absolvat, nisi Fratrem alloquatur, & peccaminosum erga proximum affectum deponat, contra eum ex prævia rixa, & contentione, vel ex invidia conceptum. Fortè posset excusari, si non ex odio moveretur, sed solum ex zelo Religionis, ut nimirum correptus, cessaret à delictis, quæ eum scandalum populi, & in Religionis præjudicium frequenter committit, quia sic videtur odio habere non personam, sed delictum, & velle non malum Fratris, sed emendam, & bonum Religionis, quod ex charitate tenemur diligere, & præferre minori malo Fratris criminoli; erga quem, non odium inimicitia, & personæ, sed abominationis, & qualitatis haberet: quod erga homines, non est semper malum. Layman. cir. cap. 8. nu. 5. sed videat, ne existo ad illud inimicitia procedat.

21. *Sed quaritur, quanam sit differentia inter odium, & invidiam proximi?*

Resp. Hæc est, quod odium est velle malum proximo, vel latari de malo ipsius,

ut ipsius malum est, aut tristari de ejus bono: similia enimveniunt ex displicentia personæ secundum se; invidia verò est tristitia de bono proximi non præcisè, quatenus bonum ipsius est, sed quatenus mihi displicet eum habere plus, quam ego habeam. Si doleam, quia nollem Petrum v. g. habere talem prælaturam: eum formalissimè odio habeo: si verò doleam, quod habuerit talem prælaturam ex eo, quod ego non habeam majorem, vel æqualem, vel quia nollem ipsum habere plusquam ego, sum invidus. *Campion. part. 2. instr. ad Confess. cap. 14. n. 6.*

22. *Sed quid, si ego doleam Petrum obtinuisse Prælaturam?*

Resp. Si doleo tantum, quia non habeo, nec obtinui, quod Petrus obtinuit, non pecco, si sum dignus; bene verò, si doleam Petrum habere, quod ego non habeo, ne sim inferior Petro; & pecco peccato invidiæ, (etiam si non doleam, quando & ego haberem,) quia apprehendo Prælaturam in Petro, ut diminutivum meæ excellentiæ: nam invidia est tristitia de bono proximi, ut est, vel apprehenditur diminutivum propriæ excellentiæ. *Vid. lib. 7. cap. 17. n. 19.*

23. *Sed quid, si doleam Petrum obtinuisse Prælaturam, quia est ea indignus, vel quia ipsa abutitur?*

Resp. Si doleam obtinuisse præcisè, quia est indignus, quamvis contra charitatem non peccem, possum tamen peccare iudicio temerario, præsumendo ex levibus fundamentis malè de meo proximo, vel quod electores in eligendo justitiam non servaverint; si verò, quia ea abutitur in damnum spirituale subditorum,

rum, non pecco, quia dolor est solum de malo usu, non de Prælatu, quæ est bonum Petri: in casu actus perfectæ charitatis esset, Deum pro Petro orare, ut ex abutente in bene, & juxta regulas rationis utentem mutaret.

¶ Hæc notabit Confessarius, ut valeat distinguere, quando peccato odii, vel invidia peccaverint penitentes, accensantes se doluisse de bono proximi,

24. Quæritur, quomodo se gerere debeat Confessarius cum penitente, qui in Confessione aperit; Pater: quoties audio Gallos victores contristor, & doleo: quoties victos, gaudeo, & de ipsis illata clade à Germanis complaceo: quemadmodum exulto, dum hos postremos triumphasse percipio?

Dubium à paucis exciatur, sed necessarium, ut quam plurima eradicentur peccata à Christianis commissa inter loquendum de bellis; quibus, cum tam crebra, copiosaque sanguinis effusione, & subditorum calamitatibus, Catholici Principes inter se certant.

Resp. Interroget, an optans, & gaudens de victoria Gallorum, Gallus sit, & Christianissimi Regis subditus; & dum affirmat: subinquirat: an suo Regi optet, & gaudeat de victoria in bello justo, (etenim si in injusto, peccat, injuste optando proximo malum, & complacendo de malo ei injuste illato) Si in injusto dixerit, est videndum, an moveatur ex odio; & hoc est colligendum, si fateatur se de victoria gaudere, ut est everfio, & notabile Christiani Principis damnum; quoniam tunc eidem illud malum vult, quatenus malum illius est, & sic affectus peccati in personam ten-

dit, & contra charitatem delinquit; at vero moveatur ad optandam victoriam suo Principi, quia æstimatur medium aptum, & conducens ad conservandam tranquillitatem, & pacem in populo, quam Princeps quolibet honesto modo, & juxta rationis regulam promovere, & conservare debet in bonum spirituale subditorum; & nec tunc debet per se, & directe intendere malum partis adversæ, sed solum bonum sui Principis pacem, & regni tranquillitatem, quæ obtineri non potest sine victoria, adeoque sine malo alterius partis, & quin ejus vires minuantur; sed hoc secundum est per accidens intentum, sine quo tamen primum non obtinebitur; in casu desiderium habet rationem defensionis inculpatæ; nam, si Princeps in bello justo ab hoste superetur, quies petibit, & tranquillitas, ac plurima pietatis, & virtutis opera de necessitate omittenda forent; ad quem finem, & ne illa impediatur, licet subditis pro victoria sui Principis orare, juxta Paulum ad Timoth. I. obsecro fieri orationes pro Regibus: & infra: ut quietam, & tranquillam vitam agamus in omni pietate, & castitate: quod, dum bellum justum viget, non obtinebitur, si Adversarius prævaleat: sed victoriam pro suo Rege non debet à Deo postulare, pro ut est Christiani Principis damnum, & everfio, quia id esset inhumanum, crudele, & contrarium illi præparationi animi ad orandum in particulari pro inimico, si ita postulet necessitas, de qua præparatione datur præceptum charitatis.

Quod si Regis bellantis subditus non sit, neutri potest licite victoriam optare, aliis

aliis certè ex odio, & displicentia personæ contra charitatem peccaret: vel per desiderium mali, quatenus ipsi malum est: vel complacentiam de malo, aut tristitiam de bono partis adversæ, quatenus vellet non habere bonum victoriæ; quòd propriè est odium, quia est contra personam; ex lege itaque charitatis eos omnes debet diligere, & pro ipsorum concordia, & pace, preces ad Deum effundere, ut sic tot mala à Christiana Republica in animarum perniciem removeantur.

25. Sed quid dicendum de eo, qui tristatur de victoriis Turcarum, & hostium fidei?

Resp. Si tristatur de victoriis Turcarum, quia sunt in damnum Religionis Christianæ, & bona inimicorum Dei, (ex quibus propterea potentiores facti, crudelius fidem nostram impugnant, & impium Mahometis cultum in Christianorum terris, Cruce contempta, promoveri conantur) tristitia est virtuosa. Sub qua ratione, saltem implicite, & virtualiter, ac parati respondere, se ideò de illis tristari, & Deum orare, ut eos ad necem usque disperdat, Christiani tristantur dum eas audiunt, & de ipsorum cæde, & clade latentur; ac ad Deum preces effundunt, ut ipsius potentia conterantur: quamvis id expresse actu plures non intendunt.

16. Sed quid, si quis expresse vellet solum Turcarum everisionem, non, ut ista in bonum Christiana Religio cedit, nec, quia Christiani nominis hostes, & persecutores corrumpunt, & deficiunt, sed quia Turcarum malum pure?

Resp. Nec talis everisio esset aliquod *Matth. Ducci Cantela Confesa.*

pruenter appetibile, nec pro ea everisione posset Deum orare, quia objectum orationis debet esse cum respectu ad spiritualem utilitatem. Vide Gobat *exporient. Theol. tr. 7. cas. 8. n. 593. append. 1.*

27. Sed quaeritur quid dicendum de legente folia novellarum, vulgo d' avviti?

Resp. Si legat eo fine, ut gaudeat, & exultet de hac, aut illa victoria de hoste relata, certè mortaliter peccat contra charitatem; & plura peccata committit, dum de multorum occisione gaudet: & scandalum præbet, si alios ad id allicit.

28. Sed quid, si legat ex curiositate?

Resp. Videndum est, an se exponat periculo peccandi, per voluntariam tristitiam de victoria unius, aut complacentiam de illa alterius partis; & tunc certè peccat contra charitatem, & curiositas est peccaminosa mortaliter; licet enim curiositas de se non sit mortale, tamen curiosi sæpè graviter peccant: sic graviter delinquit, qui ex curiositate libros prohibitos legit, (& hic curiositas propter legem prohibentem est per se mala) qui facta aliorum curiosus inquirat, ut detrahat proximo: qui ex curiositate exponit se periculo peccandi, & data opera occasionem peccandi quaerit: qui curiosius observat exercentes actum matrimoniale, picturas turpes respicit, & libros obscenos percurrit: ex his ad alia discurras.

Curiositas itaque in sic legentibus esse potest mortaliter peccaminosa, dum imminet periculum, malum optandi, vel tristandi de bono unius partis, & maxime, cum quis erga alteram ex passione

(R r)

animis

nimis trahitur ad inordinatum affectum, qui propterea sapè de adversa cum scandalo obloquitur; nec absolvi potest, nisi proponat se corrigere, & occasiones vitare, in quibus experitur se colloquia in contemptum, & odium proximi institueret.

Itaque, ut immunis quis sit in hac materia à peccato, nunquam gaudeat de victoria P. incipis, sub quo vivit, ut malum præcisè partis adversæ, sed, ut ex ea boni sperantur fines, superius allegati; & semper ita moderatè, ut christiana compassionis non obliviscatur, & cum advertentia ad sculptam in nobis à natura regulam: *quod tibi non vis, alteri ne feceris*: ac juxta regulas prudentiæ Christianæ, ut ad nova de eladibus illatis Christiano Principi, ab itidem orthodoxo Duce, indifferenter se habeat, & Supremum Numen obsecret, ut dignetur victoriam illam activam, & passivam dirigere ad majus bonum spirituale, ac temporale victoris, & victi. Vide cap. 10.

CAPUT IX.

Prop. XII. ab Innoc. XI. Sc.

Eleemosyna.

1. PROP. 12. *Vix in Saecularibus investiam in Regibus, superfluum statui. Et ita vix aliquis tenetur ad eleemosynam, quando tenetur tantum ex superfluo statui.*

Nota, nos hic loqui de eleemosyna corporali, cujus opera hoc continentur carmine.

Visto, poto, cibo, redimo, tego, colligo.

Hoc est. 1. *Visitare infirmos.* 2. *Pauperum dare stitientibus.* 3. *Esurientes pascere.* 4. *Captivos redimere.* 5. *Operire nudos.* 6. *Hospitio peregrinos suscipere.* 7. *Mortuos sepelire.* Hæc duo sub ultimo continentur.

Non de spirituali: cujus actus sunt.

Consule, castiga, solare, remitte, fer, ora.

Hoc est (sub eodem) 1. *Docere ignorantem,* & 2. *Consule dubitanti.* 3. *Corrige peccantem.* 4. *Consolare tristem.* 5. *Remitte offendenti.* 6. *Sustine invisos.* 7. *Ora pro omnibus.* D. Thom. 2. 2. qu. 32. art. 7.

2. De fide est dari præceptum erogandi eleemosynam, ad eum, si quis id negat, sit hæreticus: & qui non implet mortaliter peccat; Matth. 23. *esurivi enim, & non dedistis mihi manducare, &c. discite à me male dicere iniquum æternum: nullus autem eundematur æternaliter, nisi ob mortale peccatum;* quod præceptum videtur contineri in 5. Præcepto Decalogi, *non occides*; nam æquivalenter occidit; qui negat alteri hic, & nunc indigenti necessaria ad vitam sustentationem; nec eum ex charitate diligit; nam, cum vita proximi sit medium, ut ille consequatur beatitudinem, & ex charitate teneamur proximo velle omnia bona ad beatitudinem conducantia, si ei, ubi nequit illa conservari, eleemosynis non succurramus, amore charitatis eum non amamus, & contra charitatem peccamus. Vide D. Thom. cit. art. 5. in corp.

3. Eleo.